

CHRISTINE
FÉRET-FLEURY

Juliette
OF HET
GELUK VAN
BOEKEN

Vertaling Angela Knotter

HarperCollins

Voor dit boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC™ ten behoeve van verantwoord bosbeheer.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam

Copyright © Éditions Denoël, 2017
Oorspronkelijke titel: *La Fille qui lisait dans le métro*
Copyright Nederlandse vertaling: © 2018 HarperCollins Holland
Vertaling: Angela Knotter
Omslagontwerp: Véronique Cornelissen
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Soest
Druk: Wilco Printing & Binding, Amersfoort

ISBN 978 94 027 0152 4
ISBN 978 94 027 5582 4 (e-book)

NUR 302
Eerste druk juli 2018

Fragment gedicht Mari Evans uit: *Zelfs de sterren schijnen eenzaam*, Maya Angelou, vertaling Chawwa Wijnberg. Uitgeverij De Geus, 1998.

Originele uitgave verschenen bij Éditions Denoël
HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises Limited
* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met * zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle in dit verhaal voorkomende personen zijn ontleend aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met bestaande personen berust op toeval.

Hoofdstuk 1

De man met de groene hoed stapte altijd in op Bercy, altijd via de deur aan de voorkant van de wagon, en door diezelfde deur stapte hij bij La Motte-Picquet-Grenelle op de kop af zeventien minuten later weer uit – op de dagen dat het stoppen, de vertreksignalen en de geluiden van schuivend metaal elkaar met een strakke regelmaat opvolgden, op de dagen zonder extreme drukte, zonder ongelukken, zonder crisissituaties, zonder stakingen, zonder verkeerstechnische onderbrekingen. Op de gewone dagen. De dagen dat je de indruk krijgt deel uit te maken van een goed geoliede machine, een groot mechanisch geheel waarin iedereen, of hij dat nu wil of niet, zijn plaats heeft en zijn rol speelt.

De dagen waarop Juliette – verschanst achter haar vlindermodel zonnebril en in de enorme sjaal die haar oma Adrienne in 1975 voor haar dochter had gebreid, een sjaal van tweeënhalve meter, om precies te zijn in een fletsblauwe kleur, de kleur van bergtoppen in de verte om zeven uur 's avonds in de zomer, en dan niet zomaar ergens, maar als je vanuit de hoger gelegen gedeelten van Prades naar de bergen van de Canigou kijkt – zich afvroeg of haar bestaan van meer waarde was in deze wereld dan dat van de spin die ze die ochtend in de douche had verdronken.

Ze vond het niet fijn: de straal op het zwarte, harige beestje richten, vanuit haar ooghoeken zien dat de pootjes heftig

begonnen te bewegen, tot ze plotseling inklapten, toekijken terwijl het insect rondjes begon te draaien, net zo licht en onbeduidend als een draadje wol geplukt uit haar lievelings-trui, totdat het water hem meesleurde onder de stop, die ze onmiddellijk met een ferme klap sloot.

Seriemoordenaars waren het. Elke dag kwamen ze weer tevoorschijn, de spinnen, doken op uit de leidingen na een zwerftocht waarvan het startpunt ongewis was. Waren het steeds dezelfde die, eenmaal weggespoeld in die duistere, moeilijk voor te stellen diepten, die ingewanden van de stad die een gigantische vergaarbak van krioelend, stinkend leven vormden, zich ontvouwen, weer tot leven kwamen en vervolgens aan een hernieuwde, bijna altijd tot mislukken gedoemde klim naar boven begonnen? Juliette, de schuld-bewuste en van zichzelf walgende moordenaar, zag zich als een meedogenloze godin, die echter nogal verstrooid was en meestal te druk om haar missie te kunnen vervullen, met tussenpozen wakend over de toegangspoort van de hel.

Wat hoopten de spinnen als ze eenmaal voet aan de grond hadden, om het zo maar te zeggen? Welke reis hadden ze besloten te ondernemen, en met welk doel?

De man met de groene hoed had haar misschien het antwoord op die vraag kunnen geven, als Juliette hem had durven aanspreken. Elke ochtend maakte hij zijn tas open en haalde er een boek uit, dat in dun, bijna doorzichtig papier was gewikkeld, dat ook een beetje groenig was, waarvan hij de bladzijden met langzame, precieze gebaren openvouwde.

Het oude boek had als titel: *Histoire des insectes utiles à l'homme, aux animaux et aux arts, à laquelle on a joint un supplément sur la destruction des insectes nuisibles*. Een naslagwerk over insecten, dus.

Hij liet zijn hand over het gevlekte leer van het omslag gaan, de rug versierd met gouden lijntjes, met daartussen de titel op een rode ondergrond. Vervolgens liet hij een vinger tussen twee bladzijden glijden die reeds waren gescheiden door een strook van hetzelfde papier. Hij sloeg het boek open, bracht het naar zijn gezicht en snoof de geur op, zijn ogen half gesloten.

Hij las twee of drie bladzijden, meer niet, als een fijnproever die met een piepklein zilveren lepeltje van een roomsoes genoot. Op zijn gezicht verscheen een raadselachtige en voldane glimlach – een glimlach die Juliette, die gefascineerd toekeek, deed denken aan de Kolderkat uit *Alice in Wonderland*. Uit de tekenfilm.

Op station Cambronne verdween die glimlach, om plaats te maken voor een spijtige, teleurgestelde uitdrukking. Hij vouwde het papier weer dicht en deed het boek terug in zijn aktetas, waarvan hij de slotjes liet klikken. En hij stond op. Geen enkele keer had hij naar Juliette gekeken, die, tegenover hem gezeten – of zich staand vastklampend aan de stang die elke dag door honderden al dan niet in handschoenen gestoken handen werd gepolijst – hem met haar ogen verslond.

Hij liep weg met kleine passen, kaarsrecht in zijn tot zijn kin dichtgeknoopte jas, zijn hoed hellend naar zijn linkerwenkbrauw.

Zonder die hoed, zonder die glimlach, zonder die akte-
tas waarin hij zijn schat opborg, zou Juliette hem waar-
schijnlijk niet hebben herkend. Het was een man zoals er
zovele zijn, niet mooi en niet lelijk, niet aantrekkelijk en
niet afstotend. Een beetje gezet, van onduidelijke leeftijd,
nou ja, het was wel duidelijk dat hij niet piep meer was.

Een man.

Of liever gezegd: een lezer.

‘De bij, de zijderups, de kermes, de schildluis, de rivier-
kreeft, de pissebedden, de Spaanse vliegen, de bloedzui-
gers...’

‘Wat zit jij nou te bazelen?’

Juliette, die zacht voor zich uit had zitten zingen, schrok
op. ‘O! Niets. Een soort aftelrijmpje... Ik probeerde me de
namen te herinneren...’

‘Ik heb hier het energielabel van het appartement aan de
Boulevard Voltaire,’ zei Chloé, die niet had geluisterd. ‘Heb
jij dat dossier?’

Juliette knikte, zij het een beetje laat. Ze zat met haar ge-
dachten nog steeds bij de man met het groene boek, bij in-
secten, bij spinnen – ze had er die ochtend twee verdron-
ken. ‘Geef maar. Dan ruim ik het op,’ zei ze.

Ze draaide haar stoel, trok een map uit de kast die een hele
muur van het kantoor besloeg en deed er de papieren in. De
kleur geel van het karton, viel haar op, was een piskleur.
Treuriger kon niet. De hele wand, niet meer helemaal strak
en bezaaid met etiketten waarvan de hoekjes loslieten, leek

op het punt te staan zich als een modderlawine over haar uit te storten. Juliette deed haar ogen dicht, hoorde het al klot-sen, zag de luchtbelletjes aan de oppervlakte uit elkaar spat-ten, rook de geur en kneep even stevig in haar neus om de opkomende misselijkheid te onderdrukken.

‘Wat heb je?’ vroeg Chloé.

Juliette haalde haar schouders op.

‘Ben je soms zwanger?’ drong haar collega aan.

‘Echt niet. Maar ik vroeg me af hoe jij kunt werken te-gegenover zoiets... zo weerzinwekkend, die kleur.’

Chloé keek haar aandachtig aan, haar ogen groot en rond. ‘Weerzinwekkend,’ herhaalde ze, elke lettergreep be-nadrukkend. ‘Wat bedoel je nou? Ik heb al heel wat maffe dingen gehoord, maar dit slaat alles. Het zijn gewoon map-pen. Oké, ze zijn lelijk, maar... Weet je zeker dat het wel goed met je gaat?’

Juliette trommelde met haar vingers op het bureau – een hakkelend ritme: de bij, de zijderups, de kermes, de schild-luis, de rivierkreeft, de pissebedden, de Spaanse vliegen, de bloedzuigers... ‘Heel goed,’ antwoordde ze. ‘Wat lees jij in de metro?’

Hoofdstuk 2

Je had de oude dame, de wiskundestudente, de vogelliefhebber, de tuinman, het verliefde meisje – althans, Juliette veronderstelde dat ze verliefd was, omdat haar ademhaling versnelde en er piepkleine tranen in haar wimpers glinsterden wanneer ze op driekwart was van het romantische boek dat ze op dat moment verslond, altijd een dik exemplaar vol ezelsoren, die getuigden van de vele keren dat het al gelezen was. Op het omslag soms een verstrengeld paartje op een bloedrode achtergrond, of een suggestief randje kant van een bh. Het ontblote bovenlijf van een man, een paar billen, een gekreukt laken of twee manchetknopen, een simpel uitgevoerde titel onderstreept door het met leer beklede handvat van een zweepje... en die tranen die rond bladzijde 247 (dat had Juliette met een discrete blik op haar buurvrouw gecheckt) in de wimpers van het meisje verschenen en vervolgens traag naar de hoek van haar kaak gleden, terwijl haar oogleden naar beneden zakten en haar ronde borsten, omsloten door een keurig truitje, even omhooggingen in een onwillekeurige zucht.

Waarom bladzijde 247, vroeg Juliette zich af, intussen met haar ogen een uitgevouwen paraplu volgend die over het perron van station Dupleix bewoog, bescherming biedend tegen de schuin naar binnen vallende regen aan een heel gezin, waarvan ze slechts de benen vaag kon onder-

scheiden: kleine benen in kastanjebruin fluweel, grote benen in een spijkerbroek, dunne benen in een gestreepte panty. Wat gebeurde er op die bladzijde, welke emotie welke daar plotseling op, welke breuk deed zich voor, welke beklemmende angst, welke uitbarsting van wellust of overgave?

Dromerig tikte Juliette met haar vingertoppen op het omslag van haar eigen boek, dat ze niet vaak meer opensloeg, te zeer in beslag genomen door haar observaties. Het pocketboek met koffievlekken op de zijkant van de pagina's en barstjes in de rug ging van de ene tas in de andere: van de royale tas van dinsdag – de dag waarop Juliette gelijk uit kantoor boodschappen deed – tot het kleintje van vrijdag, bioscoopavond. De Ansichtkaart tussen pagina 32 en 33 zat daar al meer dan een week. Het landschap dat erop stond, een bergdorpje in de verte, hoog boven een mozaïek van velden in bruintinten, associeerde ze inmiddels met de oude dame die altijd in hetzelfde kookboek zat te bladeren en die soms glimlachte alsof de beschrijving van een gerecht haar aan een jeugdzonde deed denken; en die soms het boek ook weer dichtdeed, haar hand zonder ook maar een enkele ring aan de vingers erop legde en door het raam naar de boten op de Seine staarde of naar de daken die glansden van de regen. De tekst op de achterkant was in het Italiaans en stond boven een foto van twee mooie paprika's, een stevige venkelknol en een bol mozzarella waarin een mes met een hoornen heft een rechte gleuf had gemaakt.

De bij, de zijderups, de kermes, de schildluis, de rivier-

kreeft, de pissebedden, de Spaanse vliegen, de bloedzuigers... *Carciofi, arancia, pomodori, fagiolini, zucchini... Crostata, lombatina di cervo, gamberi al gratin...* Vlinderwoorden die door de stampvolle wagon fladderden alvorens op de vinger-toppen van Juliette te landen. Een nogal suffe beeldspraak, maar het was de enige die bij haar opkwam. Waarom eigenlijk vlinders? Waarom geen vuurvliegjes, nog heel even knip-perend alvorens uit te doven? Wanneer had ze ooit vuur-vliegjes gezien? Nooit, om precies te zijn. Er waren geen vuurvliegjes meer, nergens vreesde ze. Alleen herinneringen. Die van haar oma, de oma die haar sjaal had gebreid. De oma die leek op de oude dame met het kookboek, hetzelfde bleke, kalme gezicht, dezelfde vrij stevige handen met korte vingers, bij haar getooid met een enkele ring, de massieve trouwring die zich jaar na jaar verder in haar vlees had gesleten, daarin uiteindelijk een groef achterlatend die nooit meer wegging. De gerimpelde, vlekkerige huid viel over de ring heen, het lichaam nam het symbool op, vervormde door het contact daarmee. 'Vuurvliegjes,' vertelde zij, 'vuurvliegjes zijn geval-len sterren. Ik was nog zo klein dat ik niet mocht opblijven en de zomeravonden waren zo lang! Minstens twee uur viel het daglicht nog door de spleten van de luiken naar binnen. Het gleeed zacht over de vloerbedekking, kroop langs de spijlen van mijn bed omhoog en even later begon plotsklaps de ko-peren bal die helemaal bovenop zat te glanzen. Ik wist dat ik het mooiste miste, het moment dat de zon in de zee zakte en die kleurde als wijn, of als bloed. Dus maakte ik een knoop in mijn nachthemd, begrijp je? Om mijn middel, goed strak. En

ik klom langs het latwerk van de wijnranken naar beneden. Als een aapje. En daarna rende ik helemaal naar het eind van het veld, waar je de zee kon zien. Wanneer het dan echt donker was, schommelde ik heen en weer op het hek dat altijd openbleef, achter de zijderupsenkwekerij... Daar heb ik ze gezien. Plotseling kwamen ze aangevlogen. Of ze kwamen uit de grond. Dat heb ik nooit geweten. Stil, hangend in de lucht, neergestrekken op een grasspriet... Ik verroerde me niet meer, ik durfde zelfs geen adem meer te halen. Ik was omringd door sterren.'

De metro ging langzamer rijden. Sèvres-Lecourbe. Nog drie stations, of nou ja, drie, dat hing af van de dag en van Juliettes stemming. Trillend metaal, het vertreksignaal. Abrupt stond ze op, en ze glipte nog net tussen de deuren door op het moment dat die weer dichtgingen. Een van de panden van haar jas bleef steken tussen de twee deuren, ze trok hem met een ruk los en bleef toen bewegingloos, en licht hijgend, op het perron staan terwijl de trein wegreed. In het ochtendgrijs waren verscheidene silhouetten zichtbaar die zich naar de uitgang haastten, diep weggedoken in dikke jassen. Wie liep er nu op een februariochtend voor zijn lol over straat, slenterend met zijn neus in de wind, kijkend naar de vormen van de wolken, of nieuwsgierig en geïnteresseerd speurend naar een nieuwe winkel of pottenbakkersatelier? Niemand. Mensen gingen van hun aangenaam verwarmde appartement naar hun aangenaam verwarmde kantoor, dronken een kop koffie, gaven geeuwend commentaar op de taken van die dag, de roddels, het nieuws, dat nooit vrolijk

was. Vanaf het station waar Juliette gewoonlijk elke dag uitstapte tot aan de deur van het kantoor hoefde ze maar één straat over te steken. Een korte trap, een stukje stoep en dan links de etalages van een stomerij, een sigarenwinkel en een kebabzaak. In de etalage van de sigarenwinkel stond een kunstkerstboom met de slingers en de strikken van glanzend papier er nog in stof te vangen. De rode muts met witte pompon die er bij wijze van piek bovenop was gezet, hing erbij als een stuk nat wasgoed.

Juliette wilde weleens iets anders zien. Ze liep naar de plattegrond van de buurt die bij de ingang van het station hing: als ze de eerste weg rechts nam en vervolgens bij de tweede kruising nog een keer rechts ging, zou ze er nog geen tien minuten over doen. Van een korte wandeling zou ze het weer warm krijgen. Ze zou niet eens te laat komen, bijna niet. Chloé zou sowieso het kantoor openen, die was echt ziekelijk punctueel. En M. Bernard, de baas, was er nooit vóór halftien.

Met snelle passen liep Juliette de straat in, zich vervolgens dwingend langzamer te gaan lopen. Ze moest echt afleren zich altijd recht vooruit te haasten, haar blik strak op haar bestemming gericht. Er wachtte haar niets spannends, helemaal niets: dossiers om in te vullen en op te bergen, een lange lijst van saaie handelingen, misschien een of twee bezichtigingen. Op een goede dag. En dan te bedenken dat ze deze baan daarop had uitgekozen!

Op het menselijk contact, zoals in de advertentie stond waarop ze had gereageerd, het menselijk contact, ja, het

contact met anderen; in hun ogen hun dromen en verlangens zien, of die zelfs vóór weten te zijn, een veilig nest voor hen vinden waar die dromen werkelijkheid kunnen worden, waar wie bang is weer vertrouwen krijgt, wie somber is weer kan lachen naar het leven, waar de kinderen opgroeien beschut tegen al te harde winden waardoor ze beschadigd of ontworteld zouden kunnen worden, waar de ouders, de mensen die op zijn, zonder angst op de dood kunnen wachten.

Ze herinnerde zich haar eerste bezichtiging nog goed, een stel gehaaste dertigers. Ze had voorgesteld eerst een kopje koffie te drinken alvorens naar het appartement te gaan: ik moet u wat beter leren kennen om uw verwachtingen in kaart te kunnen brengen, had ze verklaard met een zelfverzekerdheid die ze op dat moment niet bepaald voelde. De verwachtingen in kaart brengen, ze vond die formulering, die ze had gelezen in het boekwerkje dat door de directie van het kantoor aan iedere werknemer werd uitgereikt, wel mooi, maar de man had haar met één opgetrokken wenkbrauw doordringend aangekeken en vervolgens met een veelbetekenend gebaar op zijn horloge getikt. De vrouw checkte voortdurend haar berichten op haar smartphone, ze keek geen enkele keer op, zelfs niet terwijl ze de trap op gingen en Juliette rigide de gegevens opdreunde die ze de vorige avond uit haar hoofd had geleerd: natuursteen en charme in de stijl van Haussmann, let u op de tegels in de hal, gerestaureerd met behoud van de originele details, volmaakte rust, er is een lift tot de vierde etage, en kijk eens wat een dikke vloerbedek-

king op de trap. Haar stem leek van heel ver te komen, belachelijk hoog, de stem van een klein meisje dat voor mevrouw speelt. Ze kreeg medelijden met zichzelf en absurde tranen prikten in haar keel. Het stel ging in stormpas door het appartement, een driekamerappartement aan de binnenplaats, terwijl zij half buiten adem achter hen aan draafde. De woorden stegen op, verdrongen elkaar: mooie hoge plafonds lijstwerk stijlschoorsteenmantel heel veel bergruimte parket in diamantpatroon dat zie je niet vaak, mogelijkheid voor een extra slaapkamer of een werkkamer door het maken van een mezzanine... Ze luisterden niet naar haar, keken elkaar niet aan, stelden geen enkele vraag. Ze waagde nog een dappere poging om meer van hen te weten te komen: speelt u piano, hebt u kinderen, of... Zonder antwoord te krijgen struikelde ze over een lichtstraal die dwars over een met stof bedekte strook parket viel, haar stem leek van steeds verder te komen, zo ijl dat het onmogelijk was dat wie dan ook die nog kon horen: appartement met doorzonkamer, bijzonder licht, vanaf negen uur 's ochtends zon in de keuken... Ze waren al vertrokken, ze was ze achterna gerend. Op straat had ze haar kaartje nog aan de man gegeven, die het zonder ernaar te kijken in zijn zak had gestopt. Ze had al geweten dat ze ze niet meer terug zou zien.

Het gekrijs van een meeuw bracht Juliette terug naar de werkelijkheid. Ze bleef even staan en keek omhoog. De vogel, de vleugels gespreid, maakte cirkels boven haar hoofd. Een lage wolk gleed onder hem door, zijn snavel en zijn lijf verdwenen; het enige wat restte, waren de punten van zijn vleugels

en het gekrijs dat tussen de hoge muren weergalmde. Plotse-
ling hield het op. Een windvlaag sloeg in haar gezicht en ze
wankelde even. Ontnuchterd keek ze om zich heen. De straat
was treurig, leeg, met aan weerszijden appartementengebou-
wen waarvan de pleisterlaag, waarlangs het water op ver-
schillende plekken naar beneden liep, afbladderde. Wat deed
ze daar eigenlijk? Ze huiverde, begroef haar neus in haar gro-
te sjaal en kwam weer in beweging.

‘Zaïde!’

De roep leek van heel hoog te komen, maar het meisje
dat op haar afgerend kwam, besteedde er geen aandacht
aan: soepel en snel schoot ze tussen Juliettes benen en een
omgevallen vuilnisbak die te recyclen plastic uitbraakte
door, raapte al haar spichtige ledematen weer bij elkaar en
huppelde verder over het gladde wegdek. Juliette draaide
zich om om haar na te kijken, wervelende rok, grasgroene
trui, twee dansende vlechten... en haar blik viel op een
hoge dubbele deur van roestig metaal die door een boek –
een bóék – op een kier werd gehouden.

Op de deur zat een bord van geëmailleerd metaal dat zo uit
een film over de oorlogsjaren leek te komen, vond ze, waarop
in grote blauwe letters stond: BOEKEN ZONDER GRENZEN.

